

УДК 339.1/9:061.1ЄС]:338.2(477)
DOI 10.30970/vir.2018.45.0.9478

ВПЛИВ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Світлана Писаренко

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, м. Львів, Україна, 79000, тел. +38 (067)976 69 09,
e-mail: prosvetka0@gmail.com*

Розглянуто питання євроінтеграційної стратегії України на основі реалізації Повної всеосяжної зони вільної торгівлі Україна–ЄС і її вплив на перспективний розвиток національної економіки України. Інтеграцію України до європейського політичного та економічного просторів визначено як її пріоритетний вектор соціально-економічного розвитку.

Важливим кроком у реалізації такого вектора стало підписання 2014 року Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, частиною якої є домовленості про створення Повної всеосяжної зони вільної торгівлі (ПРЗВТ) між Україною та ЄС, яка вступила в дію з 1 січня 2016 року.

Мета статті – визначити умови, за яких усунення або зменшення тарифних і нетарифних бар'єрів для двосторонньої торгівлі стане основою для спрощення доступу українських товарів на ринки ЄС, що сприятиме зростанню їхнього експорту.

В Угоді про ПРЗВТ визначено 15 основних напрямів співпраці, серед яких до питань торгівлі і митної сфери належать такі, як сприяння торгівлі та співробітництво в митній сфері; тарифна пропозиція; технічні бар'єри у торгівлі; інструменти торговельного захисту, а також правила походження товарів, включаючи географічні зазначення, урегулювання суперечок, транспарентність.

Головними здобутками підписання ПРЗВТ є скасування існуючих тарифів в ЄС для 94,7 % товарних груп українських промислових товарів та сировини, корегування ставки ввізного мита: середньої – на 0 %, на промислову продукцію – 4 %, на продукцію сільськогосподарства на 9–10 %. На окремі види інших товарів протягом 3–5 років мита поступово знижуватимуть.

Своєю чергою Україна запровадила преференційний режим лише для 49,2 % товарів, що експортуються з ЄС, а також створила переваги для розвитку експорту з ЄС сільськогосподарської продукції. Україна взяла зобов'язання скасувати мита на 88,5 % сільськогосподарської продукції.

Зважаючи на високий рівень високотехнологічного виробництва в ЄС та у зв'язку з обмеженістю в ЄС власної ресурсної бази (ЄС є нетто-імпортером багатьох видів сировинних і напівсировинних продуктів), Україна матиме певні переваги у торгівлі сировинними товарами та матеріалами, тобто лише у торгівлі продукцією з невисокою часткою доданої вартості (зокрема, продуктами рослинного походження, жирами та оліями, недорогими металами та виробами з них, мінеральними, а також харчовими продуктами).

У зв'язку з цим передбачено збільшення обсягів експорту та, відповідно, виробництва, передусім у сільському господарстві та харчовій промисловості. До основних умов Угоди про асоціацію зачислено також гармонізацію податкового законодавства України – наближення його до директив ЄС щодо ПДВ та акцизів. Зокрема, згідно з Угодою, Україна має поступово наближувати акцизні ставки на тютюнові вироби, наскільки це можливо, до мінімальних ставок 157 ЄС (90 євро за 1 000 сигарет). Сьогодні ставка становить близько 20 євро.

У короткостроковому періоді спостерігатиметься тимчасове поліпшення умов для експорту української продукції до ЄС. Мова йде ефекти, які можуть спостерігатися відразу після підписання угоди.

У середньостроковому періоді, за умов відсутності суттєвого підвищення рівня конкурентоспроможності вітчизняної продукції відбуватиметься поступове «затухання» впливу тарифного ефекту на експорт української продукції на користь нарощування поставок продукції з країн – членів ЄС.

У довгостроковій перспективі можливо отримати результати після того, як завершиться перехідний період (тобто після 10–15 років, залежно від конкретних статей Угоди та швидкості її реалізації). Здебільшого оцінки ефективності ПВЗВТ зосереджені на довгострокових перевагах.

Щоб скористатися всіма перевагами ПВЗВТ, необхідно провести структурну перебудову національної економіки, яка на основі використання її конкурентних переваг, забезпечить конкурентоспроможність продукції як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках.

Комплексна структурна трансформація вимагає реструктуризації не тільки галузевої, але й відтворювальної і технологічної структур, капітальних вкладень на інноваційній основі, що передбачає впровадження ресурсо- й енергозберігаючих технологій. Значну увагу під час проведення визначених основних напрямів структурної трансформації необхідно звернути на забезпечення зростання продуктивності праці.

Ключові слова: інтеграція; ПРЗВТ; мито; експорт; імпорт; тариф; інновація; ринок; товар.

Інтеграція України до європейського політичного та економічного просторів визначена як її пріоритетний вектор соціально-економічного розвитку.

Важливим кроком у реалізації такого вектора стало підписання 2014 року Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, частиною якої є домовленості щодо створення Повної всеосяжної зони вільної торгівлі (ПРЗВТ) між Україною та ЄС, яка вступила в дію з 1 січня 2016 року.

В Угоді про ПРЗВТ визначено 15 основних напрямів співпраці, серед яких до питань торгівлі і митної сфери належать такі, як сприяння торгівлі та співробітництво в митній сфері; тарифна пропозиція; технічні бар'єри у торгівлі; інструменти торговельного захисту, а також правила походження товарів, включаючи географічні зазначення, урегулювання суперечок, транспарентність [5].

З підписанням ПВЗВТ ЄС «розкриває двері» для українського бізнесу. Усунення або зменшення тарифних і нетарифних бар'єрів для двосторонньої торгівлі повинні полегшити доступ українських товарів до ринку ЄС, збільшуючи експорт України.

Основними здобутками підписання ПВЗВТ є скасування існуючих тарифів в ЄС для 94,7 % товарних груп українських промислових товарів та сировини, корегування ставки ввізного мита: середньої на 0 %, на промислову продукцію – 4 %, на продукцію сільського господарства на 9–10 %. На окремі види інших товарів протягом 3–5 років мита знижуватимуть.

Своєю чергою Україна запровадила преференційний режим лише для 49,2 % товарів, що експортуються з ЄС, а також створила переваги для розвитку експорту з ЄС сільськогосподарської продукції. Україна взяла зобов'язання скасувати мита на 88,5 % сільськогосподарської продукції [5].

Як результат реалізації ПРЗВТ передбачається збільшення експорту українських товарів і послуг на ринок ЄС, що опосередковано сприятиме формуванню конкурентоспроможної національної економіки України.

Зважаючи на високий рівень високотехнологічного виробництва в ЄС та у зв'язку з обмеженістю в ЄС власної ресурсної бази (ЄС є нетто-імпортером

багатьох видів сировинних і напівсировинних продуктів), Україна матиме певні переваги у торгівлі сировинними товарами та матеріалами, тобто лише у торгівлі продукцією з невисокою часткою доданої вартості (зокрема продуктами рослинного походження, жирами та оліями, недорогими металами та виробами з них, мінеральними, а також харчовими продуктами).

У зв'язку з цим передбачено збільшення обсягів експорту та, відповідно, виробництва, передусім у сільському господарстві та харчовій промисловості.

Серед інших умов ПРЗВТ передусім наголосимо на дозволі, наданому українським компаніям, відкривати свої філії і представництва в ЄС, а європейські компанії, своєю чергою, зможуть це робити в Україні.

Українські компанії зможуть брати участь у європейських тендерах державних закупівель в Україні. Передбачається також розвиток електронної комерції, використання європейських Інтернет-магазинів, а також європейських платіжних систем.

Водночас Україна бере на себе зобов'язання зробити законодавство жорсткішим, підсилюючи контроль за захистом авторських прав, забороняючи приватним особам використовувати неліцензійні програмні продукти.

Передбачено, що в майбутньому ПРЗВТ дозволить європейським банкам і страховим компаніям відкривати філії та відділення в Україні, а українським банкам і страховим компаніям те саме робити в ЄС.

До основних умов Угоди про асоціацію віднесено також гармонізацію податкового законодавства України – наближення його до директив ЄС щодо ПДВ та акцизів. Зокрема, згідно з Угодою, Україна має поступово наближувати акцизні ставки на тютюнові вироби, наскільки це можливо, до мінімальних ставок 157 ЄС (90 євро за 1 000 сигарет). Зараз ставка становить близько 20 євро.

Досвід Латвії, Болгарії, інших країн-членів ЄС з низьким рівнем ВВП на особу засвідчує суттєве зростання частки контрабандної та контрафактної продукції на місцевому ринку внаслідок підвищення ставок акцизу. Враховуючи, з одного боку, необхідність підвищення акцизів з метою запобігання шкоди здоров'ю людей і збільшення доходів бюджету, а з іншого, – необхідність зупинити контрабанду, запропоновано розробити план поступового підвищення акцизів в Україні відповідно до Угоди про асоціацію.

Наслідки підписання ПРЗВТ ЄС–Україна оцінюють як в короткостроковій, так в середній і довгостроковій перспективах.

У короткостроковому періоді спостерігатиметься тимчасове поліпшення умов для експорту української продукції до ЄС. Йдеться про ефекти, які можуть спостерігатися відразу після підписання угоди. Це пояснюється тим, що ПРЗВТ передбачено вищий рівень захищеності внутрішнього ринку України через перевищення середньоарифметичних ставок ввізного мита України на деяку продукцію над аналогічними ставками ЄС. Надалі це становище поступово вирівнюватиметься. Як наслідок у короткостроковому періоді спостерігатиметься тимчасове поліпшення умов для експорту української продукції до ЄС.

У середньостроковому періоді за умов відсутності суттєвого підвищення рівня конкурентоспроможності вітчизняної продукції відбуватиметься поступове «загасання» впливу тарифного ефекту на експорт української продукції на користь нарощування поставок продукції з країн-членів ЄС.

У довгостроковій перспективі можливо отримати результати після того, як завершиться перехідний період (тобто після 10–15 років, в залежності від конкретних статей угоди та швидкості її реалізації). Здебільшого оцінки ефективності ПВЗВТ зосереджені на довгострокових перевагах [7].

До довгострокових наслідків віднесено:

- створення ланцюга доданої вартості для продукції (global value chain);
- підвищення конкурентоспроможності та ефективності;
- зростання прямих іноземних інвестицій;
- зменшення вартості продукції, зростання її якості та безпеки, а також диверсифікацію ринків;
- зростання виробництва, створення робочих місць, підвищення продуктивності;
- підвищення добробуту і якості життя;
- зростання податкових надходжень до бюджету [6].

Швидкість реалізації Угоди, її наслідки залежатимуть від успішності:

- масштабного наближення регулятивного законодавства України у сферах транспорту, енергетики, послуг, сільського господарства тощо до стандартів ЄС; модернізації господарського права.

Наближення українського законодавства до законодавства ЄС допоможе створити сприятливіше та стабільніше бізнес-середовище відповідно до основних принципів і правил країн-членів ЄС на основі змін українськими інститутами своїх законів, адміністративних процедур, а також реформування деяких інститутів. Це означає, що продукт, затверджений в Україні, прийматимуть у ЄС без будь-якого додаткового контролю;

- приведення системи технічного регулювання України у відповідності до європейських вимог, оскільки головними перешкодами у торгівлі з ЄС є не імпорتنі тарифи, а технічні бар'єри у торгівлі;
- адаптації вимог до безпечності та якості продукції, її характеристик, процедури оцінки відповідно до стандартам;
- поступове зниження мита і квот на сільськогосподарську продукцію;
- лібералізація українського ринку, швидкість якої повинна відповідати графіку наближення українського бізнесу до нового рівня конкуренції;
- поступове збільшення квот для українських сільськогосподарських продуктів у визначений перехідний період;
- реалізація спеціальних угод про умови доступу українських послуг на ринки ЄС та надання українських транспортних послуг (у тих випадках, коли ПВЗВТ не поширюється на ці питання)

Найвідчутніший результат від створення ПВЗВТ, у тому числі від лібералізації торгівлі, очікується для таких галузей національної економіки, як легка промисловість, сільське господарство, харчова промисловість, а також

виробництво електричного устаткування. Зокрема, розрахунки Інституту економіки та прогнозування засвідчують, що виробництво сільськогосподарської продукції може зрости на 40 %. Машинобудування не отримає вигащів від створення ПЗВТ з ЄС, якщо не буде забезпечено його інноваційний розвиток [7]. Металургійний сектор також не отримає вигащів від лібералізації торгівлі з ЄС. Це пов'язано, передусім, з відсутністю суттєвих торговельних бар'єрів для сектору перед підписанням Угоди, які усунули після набуття Україною членства в СОТ. Водночас лібералізація торгівлі з ЄС створює певні ризики для металургії України, пов'язані насамперед зі зростанням вартості факторів виробництва.

Сектор послуг отримає значні переваги від ПЗВТ, передусім такі його сфери, як фінансова діяльність, телекомунікації, операції з нерухомістю, торгівля. Оцінити існуючий вплив створення ПЗВТ на зовнішню торгівлю України у короткостроковій перспективі, вдається за результатами зовнішньоторговельної діяльності України за шість місяців 2018 року порівняно з 2014 роком, коли діяв режим автономних преференцій для України у її торгівлі з ЄС, запроваджений з квітня 2014 року.

За шість місяців 2018 р. експорт товарів України до ЄС збільшився на 12,7 %, послуг – на 5,7 %. Усього товарообіг зріс на 35 % і сягав 11,3 млрд дол. США – це 42 % загального товарообігу зовнішньої торгівлі України [8].

Обсяг торгівлі товарами та послугами між Україною та ЄС 2014 року становив 32,3 % від загального товарообігу (ЗТО) зовнішньої торгівлі України, тобто 2018 р. (за шість місяців) порівняно з 2014 р. він зріс майже на 10 %. За шість місяців 2018 р., у порівнянні з 2017 роком, експорт товарів і послуг України до країн-членів ЄС зріс на 35 %, у тому числі експорт товарів – на 12,7 % послуг – на 5,7 %.

Частка високотехнологічного експорту у структурі товарного експорту України до ЄС 2018 року залишалася на низькому рівні (менше 20 %). В експорті продукції (11,2 млрд дол. США) переважав аграрний сектор – 8,6 млрд дол. США – 76,8 %. У імпорті промислової продукції України найбільшу частку займали енергетичні матеріали, котли; машини, наземні транспортні засоби, електричні машини; полімерні матеріали; чорні метали; папір, картон; руди [8].

Це пояснюють тим, що в структурі національної економіки України переважає виробництво третього (57,9 %) і четвертого (38 %) технологічних укладів (металургійна, хімічна промисловість, аграрна галузі, нафтохімія, застаріла енергетика, важке машинобудування). П'ятий і шостий мають, відповідно, – 4 % і – 0,15 % (радіоелектроніка, обчислювальна, телекомунікаційна техніка, програмне забезпечення, робототехніка, інформаційні послуги, біомедична інженерія). Інвестування відбувається також з переважанням третього (75 %), четвертого (20 %) технологічних укладів [7].

Отже, структура експорту України до ЄС за шість місяців 2018 р., порівняно з 2014 р., здебільшого не змінилася. Це засвідчує, що режим автономних торговельних преференцій для України, запроваджений ЄС з квітня 2014 р., який передбачав відсутність мита на групи товарів, у тому числі

відносно високотехнологічні, суттєво не впливає на номенклатуру і обсяг українського експорту до ЄС.

У двосторонній торгівлі між Україною та ЄС за шість місяців 2018 році, як і у 2014 р., залишається негативне сальдо зовнішньоторговельного обороту майже на однаковому рівні (2018 рік – 3265 млн дол. США; 2014 рік – 3 693,2 млн дол. США).

Існуюче довготривале від'ємне сальдо зовнішньої торгівлі України несе в собі багато загроз, головна з яких – пошук і забезпечення зовнішніх боргових ресурсів для вирівнювання платіжного балансу, що, здебільшого, здійснюється за рахунок зовнішніх запозичень (у першому кварталі 2018 р. зовнішній борг країни становив 116,3 млрд дол. США) [8].

На відміну від українського експорту до країн-членів ЄС, здебільшого сировини, імпорт з ЄС в основному складається з товарів глибокої переробки. Отже, посилення конкурентного тиску внаслідок лібералізації умов торгівлі з країнами-членами ЄС відчуватимуть у короткостроковому періоді передусім такі види економічної діяльності, як машинобудування, хімічне виробництво, виробництво гумових і пластмасових виробів та інших неметалевих мінеральних виробів. За створення ПВЗВТ найбільше може постраждати машинобудівна галузь, яка є одним із лідерів фізичного та морального зношення основних фондів, що робить її продукцію неконкурентоспроможною порівняно з продукцією з ЄС.

Базова ставка ввізного мита на легкові автомобілі становить 10 %, на зниження якої Україна матиме перехідний період 10 років. Якщо ж імпорт легкових автомобілів буде сягати граничного обсягу (45 тис. шт.), то Україна може запроваджувати додаткові обмеження. Оскільки частка автомобілів європейських марок уже на рівні, що визнано граничним згідно з умовами угоди (2012 року імпорт автомобілів з ЄС був 76,7 тис. шт.), очікують, що в умовах дії Угоди значну частку автомобілів імпортуватимуть з максимальним митом 10 %. Але цей протекціоністський бар'єр недостатній для зацікавленості виробників розміщувати складання автомобілів і проводити подальшу локалізацію виробництва, що спричинятиме спаду обсягів виробництва українського автопрому.

В аграрній сфері поступове зменшення експортного мита на насіння соняшнику з 10 % на 0,9 % щороку впродовж наступних десяти років спричинить до зростання експорту цього товару з України майже на 6 тис. т. Зростання ціни даватиме щороку виробникам близько 270 млн грн. за кожне зниження мита. Скасування ввізного мита в ЄС на соняшникову олію, що зараз перебуває на рівні 6,4 %, спричинить до зменшення світової ціни на цей продукт на 1,8 % (адже Україна є світовим лідером за експортом соняшникової олії) та збільшення експорту на 4 тис. тон.

Однак Україна вичерпала свої квоти на експорт деякої продукції сільського господарства і харчової промисловості. За даними Мінагрополітики, українські експортери на кінець вересня повністю використали тарифні квоти для безмитного експорту на мед, солод і пшеничну клейковину, оброблені

томати, виноградний і яблучний соки, пшеницю, кукурудзу. На понад 85 % використані обсяги тарифних квот на крохмаль і на оброблений крохмаль – 99,4 %; м'ясо птиці – на 75 %, яйця і альбуміни – 53,7 %, часник – 61,2 %. Залишаються імпорتنі митні тарифні квоти на цукрові сиропи – 2 тис. тон, гриби – 500 тон, оброблену продукцію із масла – 250 тон [7].

Сучасний економічний розвиток розвинених країн світу визначається, здебільшого, не наявністю природних ресурсів, традиційними обсягами виробництва вугілля та сталі, а забезпечується впровадженням інноваційних ідей та технологій, розвитком інформаційної, телекомунікаційної, аерокосмічної, біотехнологічної галузей. Він характеризується формуванням інноваційної економіки, під якою «розуміємо економіку, орієнтовану на розробку, випуск і продаж продукції, що втілює останні передові досягнення науки і техніки». Під інноваційною економікою розуміється «економіка, яка орієнтована на розробку, випуск і продаж продукції, що втілює останні передові досягнення науки і техніки» [4, с. 24–34].

Виконаний аналіз стану реалізації ПВЗВТ засвідчує політику України, у якій не враховуються, що «впровадження всіх наукових відкриттів, технічних і технологічних новацій не тільки у виробничі процеси, а й практично в усі сфери соціально-економічного життя дозволили вже на початку ХХІ ст. не лише кардинально підвищити ефективність економіки, але й забезпечити нову якість прогресу, перехід до нового типу цивілізації, що раніше трактувався як постіндустріальний, а тепер – як інформаційний» [1, с. 26].

За рейтингом глобальної конкурентоспроможності (GCI rank), згідно з доповіддю Всесвітнього економічного форуму (The Global Competitiveness Report), Україна серед 140 країн світу посіла 79 місце, значно поступаючись середньосвітовому індексу.

Як відзначає В. Є. Новицький, «ситуація в Україні гідна подиву: новітня історія не знає настільки вираженого прикладу технологічної деградації – від стратегії випередження за багатьма ключовими напрямками науково-технічного прогресу (щоправда, із застереженнями щодо заниженого галузєво-технологічного рівня) до майже фронтального відставання від країн технологічних лідерів» [2, с. 7].

За сучасною національною економікою Україна належить до країн індустріального розвитку з відповідною науково – технічною базою.

Промисловості України притаманні:

- сировинний характер її виробництва, що засвідчують випереджаючі темпи зростання обсягів доданої вартості у добувній промисловості, порівняно з переробною;

- диспропорційна структура промислового виробництва, яка визначається здебільшого експортною його орієнтацією і недостатнім урахуванням потенціалу внутрішнього ринку, значною зношеністю основних фондів, що засвідчує використання у промисловості переважно застарілих, ресурсоемних засобів виробництва;

- переважання капіталовкладень у сировинні галузі з низькою доданою вартістю, порівнянно з інвестиціями у переробні галузі з високою доданою вартістю;

- відсутність у 90 % продукції, яку вироблено в Україні, відповідного науково-технічного забезпечення, що робить її недостатньо конкурентоспроможною.

В Україні значна частина прибутків від експортоорієнтованих галузей не використовують на їхню модернізацію, а основні фонди не оновлюють. Рівень їхнього зносу в середньому по промисловості становить 63,1 % (50–85 %), що за світовими стандартами є критичним. Це засвідчує використання переважно застарілих, ресурсоємних засобів виробництва, які визначають значні затрати праці на одиницю продукції, що у втричі вищі, ніж у розвинених країнах.

Якщо не модернізувати національну економіку України на інноваційній основі, то спостерігатиметься поступове «загасання» впливу тарифного ефекту на експорт української продукції на користь нарощування поставок продукції з країн-членів ЄС. Додатково негативний вплив матиме й низька технічна конкурентоспроможність продукції основних галузей промисловості порівняно з аналогами виробництва в ЄС (зокрема, продукція машинобудування).

Скористатися всіма перевагами ПВЗВТ вдається тільки завдяки проведенню структурної перебудови національної економіки: використавши конкурентні переваги, вона забезпечила б конкурентоспроможність своєї продукції як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках.

Структурну трансформацію необхідно здійснювати комплексно. Вона вимагає реструктуризації галузевої, відтворювальної та технологічної структур, капітальних вкладень на інноваційній основі, що передбачає впровадження ресурсо- і енергозберігаючих технологій. Значну увагу при визначенні основних напрямів структурної трансформації необхідно звернути на забезпечення зростання продуктивності праці.

Реструктуризація супроводжується інвестиціями в нове та найсучасніше обладнання й технології, розвитком нових продуктів, структурними змінами в робочій силі, покращенням організації структури виробництва, підготовкою нових бізнес- і маркетингових планів.

Для проведення структурної трансформації на інноваційній основі необхідно:

- чітко визначити пріоритети інноваційного розвитку національної економіки, враховуючи потенційні конкурентні переваги її сфер;

- розробити і впроваджувати організаційно – економічний, фінансовий механізми їхньої реалізації, які передбачають державне стимулювання інноваційної діяльності;

- ефективніше використовувати існуючий науковий потенціал, зменшуючи розрив міждисциплінарних зв'язків циклу «фундаментальні дослідження – розробки – комерціалізація знань у виробництві».

- забезпечити розвиток інноваційної інфраструктури, створення регіональних центрів впровадження технологій, які б займалися наданням допомоги у

придбанні технологій (як в Україні, так і за її межами), патентуванні; захисті прав інтелектуальної власності; проведенні технологічного аудиту; наданні брокерських послугах; національної бази даних для моніторингу розвитку науково-інноваційного процесу в кожному регіоні України [7, с. 7–16].

Реалізація політики трансформації, спрямованої на підвищення конкурентоспроможності національної економіки України як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках, безпосередньо пов'язана зі зміною міжбюджетних відносин, що забезпечить більші фінансові можливості для створення інноваційних нових робочих місць за рахунок коштів, зароблених у регіоні;

При проведенні структурної трансформації значну увагу необхідно приділити активізації діяльності регіональних органів влади, місцевих органів самоврядування, територіальних громад, направленої на ефективне використання існуючих інтелектуально – виробничого, природно – ресурсного потенціалів. Важлива роль у проведенні структурно трансформації належить формуванню промислових кластерів як ефективного інструменту реалізації промислової політики, сприяння підвищенню науково – технічного рівня промисловості, розвитку малого і середнього бізнесу, посиленню його коопераційних зв'язків з великими підприємствами на основі трансферу новітніх технологій.

Отже, для успішної реалізації ПВЗВТ необхідна інноваційної реструктуризації національної економіки України на основі науково обґрунтованої стратегії підвищення ефективності виробництва, зростання продуктивності факторів виробництва. Її розробка і реалізація повинні стати одним із головних джерел підвищення конкурентоспроможності національної економіки України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Новицький В. Є.* Інформація в системі соціально-економічного розвитку і глобальної конкуренції / Новицький В. Є. // Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку. – 2011. – № 1.
2. *Новицький В. Є.* Інноваційність як феномен соціально-економічного життя та глобальної конкуренції / Новицький В. Є. // Економічний вісник НТУУ «КПІ». – Серія економічна теорія. – 2011. – № 8. – С. 7.
3. *Писаренко С. М.* Інноваційна складова структурної трансформації національної економіки / Писаренко С. М. // Регіональна економіка. – 2012. – № 4. – С. 7–16.
4. *Сидорук В.* Інноваційний шлях розвитку України очима практика / В. Сидорук // Інтелектуальна власність. – 2007. – № 9. – С. 24–34.
5. *Amat Adarov, Peter Havlik.* Benefits and Costs of DCFTA: Evaluation of the Impact on Georgia, Moldova and Ukraine. – JOINT WORKING PAPER (December 2016, with corrections made in March 2017) by the Vienna Institute for International Economic Studies and Bertelsmann Stiftung. – P. 120.
6. Сайт Держстата України [Електронний документ]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
7. Сайт Мінагрополітики [Електронний документ]. – Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=248387631
8. Сайт Угоди про Асоціацію України–ЄС [Електронний документ]. – Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=248387631.

Стаття надійшла до редколегії 10.06.2018

Прийнята до друку 01.09.2018

EUROINTEGRATION INFLUENCE ON COMPETITIVENESS OF UKRAINE'S NATIONAL ECONOMY**Svitlana Pysarenko**

*Ivan Franko National University of Lviv,
1, Universytetska Str., Lviv, Ukraine, 79000, tel.+038(067)976 69 09,
e-mail: prosvetka0@gmail.com*

Ukraine integration into european political and economic spaces is defined as priority vector of its social and economic development.

Very important step towards implementation of this vector was signing of Ukraine–European Union Association Agreement, in 2014, part of which was agreement on establishment of the Comprehensive Free Trade Area (DCFTA) between Ukraine and the EU, which came into effect on 1 January 2016.

The purpose of the article is to determine how and under what conditions removal or reduction of tariff and non-tariff barriers for bilateral trade will become basis for facilitating access of ukrainian goods to EU markets and increasing their exports.

The main results of signing include abolition of existing duties in the EU for 94,7 % of commodity groups of ukrainian food products and raw materials, correction of the import duty rate: average by 0 %, for industrial products – 4 %, for agricultural products – by 9–10 %. For certain types of others products within 3–5 years the duty will be reduced.

EU and Ukraine are estimating the implications of signing DCFTA in short, medium and long term.

It is expected a temporary improvement in the conditions for exporting products to the EU in short term. This refers to the effects that can be observed immediately after signing of the agreement.

In medium term, on condition of absence of significant increase in level of competitiveness of the domestic economy, there will be gradual «attenuation» of the effect of reducing export duties on ukrainian products in favor of product supplies from EU member countries.

Long-term consequences include the creation of global value chain; increase of competitiveness and efficiency; growth of foreign direct investment; reducing cost of production, increasing of its quality and safety, as well as market differentiation, creating jobs, increasing productivity, welfare and quality of life; increasing in tax revenues to the budget.

In order to take all advantage of DCFTA, it is necessary to carry out a restructuring of national economy on an innovative basis, which should ensure competitiveness of its products both domestically and internationally.

Key words: integration; DCFTA; customs duty; export; import; tariff; innovation; market; commodity.